

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרוח
החוג להיסטוריה כללית

שיעור ותרגיל (שו"ת), חברה, משטר ותרבות באמריקה הלטינית

ימים ב' ו-ד', 10:00-12:00, סמסטר ב' 2017

ד"ר חררדו לייבנר

קבלת סטודנטים, יום ד' 12:00-13:00 בחדר 376 ב' בניין גילמן

או בתיאום מראש במייל: leibner@post.tau.ac.il

תיאור תמציתי:

במהלך הקורס נבחן סוגיות מרכזיות בעיצובן של ארצות אמריקה הלטינית מהתמוטטות האימפריה הספרדית בראשית המאה ה-19 ועד למחצית השנייה של המאה ה-20: הרקע והגורמים למלחמות העצמאות; המאבקים לעיצובן של מסגרות מדינתיות; מערכת התלות הניאו-קולוניאלית והפרויקט המודרני של האוליגרכיה; שאלת הזהות הלאומית, היחסים הבין-אתניים והקולוניאליזם הפנימי; המהפכה המקסיקנית; המאבקים לדמוקרטיזציה, הפיכות הצבאיות והתנועות הפופוליסטיות; המהפכה הקובנית וניסיונות ההיחלצות ממערכת התלות והתת-פיתוח בשנות ה-50 וה-60.

חובות ומשימות:

- 1) נוכחות חובה. בהתאם לתקנות החוג והפקולטה.
- 2) קריאה שוטפת לקראת הפגישות. ההשתתפות והתרומה לדיונים היא מרכיב בציון.
- 3) יש להביא לכיתה את התעודות הנידונות באותה פגישה.
- 4) פעם אחת במהלך הסמסטר, הצגת דמות בפני הכיתה (כ-10 דקות). בשבוע השני ללימודים ייבחרו הנושאים וייקבעו מועדי הפרזנטציות.

דמויות לבחירה לפי המועדים המשוערים בהן הדמות תוצג בכיתה:

בשבוע השני:

Agustín de Iturbide, Dom Pedro I, Andrés Santa Cruz,

שבועות 3-6:

Rafael Carrera, Juan Manuel de Rosas, Juana Manuela Gorriti, Henry Meiggs, John Thomas North, Barón de Mauá, Manuel Namuncurá, Clorinda Matto de Turner, José Martí, Pablo Zárate,

שבועות 6-8:

Ruben Darío, José Enrique Rodó, Juan B. Justo, José Batlle y Ordoñez, Eloy Alfaro, Diego Rivera, Frida Kahlo, Martín Chambi, Horacio Quiroga, José Vasconcelos, Gabriela Mistral, Victoria Ocampo, Alfonsina Storni, Luis Emilio Recabarren

שבועות 8-11:

José Carlos Mariátegui, César Augusto Sandino, Magda Portal, Luis Carlos Prestes, Carlos Gardel, Carmen Miranda, Miguel Angel Asturias, Pablo Neruda, Nicolás Guillén, Cantinflas, Violeta Parra, Leónidas Trujillo, Fulgencio Batista, Jorge Eliecer Gaitán, Jacobo Arbenz,

שבועות 11-13:

Francisco Julião, Raúl Prebisch, Víctor Paz Estenssoro, Rómulo Bentancourt, Garrincha, João Goulart, José María Arguedas, Gustavo Gutierrez, Paulo Freire, Omar Torrijos, Víctor Jara, Isabel Perón, Cristina Peri Rossi, María Elena Moyano, Rigoberta Menchu.

5) בשבוע ה-3 של הסמסטר יש להגיש רשימה בבליוגרפית ובה לפחות שלושה פריטים (פרקים מתוך ספר, מאמרים, טקסט רציני באתר אינטרנט) עליהם תתבסס הפרזנטציה. יש להגיש את הרשימה הבבליוגרפית על פי הכללים המקובלים.

6) בשבוע ה-5 יש להגיש עבודה כתובה המבוססת על הפרזנטציה, (עד 3 עמודים).

7) בשבוע ה-8 תאתרו, בעזרת גוגל סטריט, תמונת רחוב באחת הערים או העיירות באמריקה הלטינית ובו עקבות היסטוריים כלשהם (מבנה, שם של מקום, סגנון לבוש, שלט, או כל ביטוי רלבנטי בנוף העירוני). את צילום המסך תעלו לפורום במודל.

8) בשבוע ה-11 יש להגיש עבודה כתובה (עד 3 עמודים) ובה סקירה היסטורית של מה שהעלתם. העבודה תתבסס על לפחות שני מקורות אקדמיים.

הגשת כל העבודות הכתובות היא תנאי לקבלת ציון בקורס והציון שלהן הוא מרכיב בציון הסופי.

9) השו"ת מסתיים בבחינה. מידע לגבי מבנה ותכני הבחינה יימסר במפגש האחרון של הקורס.

ציון הקורס יורכב פחות או יותר כך: כ-50% הבחינה, כ-30% העבודות הכתובות, ועד 20% ההשתתפות הפעילה במהלך הקורס.

מהלך הקורס:

שלושת השיעורים הראשונים: רקע: כיבוש וקולוניזציה של יבשת, מאות 16-18.

קראו על הממשל הספרדי באמריקה ועל החברה הקולוניאלית שהתהוותה תחתיו מתוך אחד הפריטים האלה שנמצאים בספרייה המרכזית:

Burns, E. Bradford, *Latin America: a concise interpretive history*, Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1972

Keen, Benjamin, *A History of Latin America*, Boston, Houghton Mifflin Co., 2000.

Skidmore, Thomas, *Modern Latin America*, Oxford, Oxford University Press, 1992.

Williamson, Edwin, *The Penguin History of Latin America*, London, Penguin Books, 2009.

שיעורים 3-4: סתירות ומתחים במערכת הקולוניאלית, הרקע לעצמאות

אותם חומרי קריאה +

Kinsbruner, Jay, *Independence in Spanish America. Civil Wars, Revolution and Underdevelopment*, Albuquerque, University of New Mexico Press, 1994.

שיעורים 5-6: מלחמות העצמאות

פרקים רלבנטיים באותם ספרים.

רחום, אילן וברונר, פרד, **סימון בוליבר, מבחר כתבים**, ירושלים, האוניברסיטה העברית, 1977. לקרוא את המבוא, "בוליבר ופועלו" ולנתח את התעודה "איגרת קרטחנה".

שיעורים 7-8: הרפובליקות החדשות

"Making sense of caudillos" and "The Lions of Payara" in Chasteen, John Charles and Tulchin, Joseph (Eds.), *Problems in Modern Latin America History. A Reader*, Wilmington, Scholarly Resources, 1995.

Keen, Benjamin, *A History of Latin America*, Boston, Houghton Mifflin Co., 2000.

Halperin Donghi, Tulio, *The Contemporary History of Latin America*, London, Macmillan, 1993.

שיעורים 9-10: ליברלים מול שמרנים, צנטרליסטים מול פדרליסטים

קטעים מחוק לרדו (תרגום עצמי לעברית)

"The Heyday of Liberal Reform in Spanish America (1850-1880): Mexico and Colombia" in Bushnell, David and Macaulay, Neill, *The Emergence of Latin America in the Nineteenth Century*, New York, Oxford Univ. Press, 1988.

Mc Creery, David, *Rural Guatemala, 1760-1940*, Stanford, University Press, 1994.

שיעורים 11-12: כלכלות ייצוא והתגבשות האולוגירכיות המודרניות

Bulmer - Thomas, Victor, *The Economic History of Latin America since Independence*, Cambridge University Press, 1994.

ניתוח של תמונות אשר הועלו לאתר המודל.

שיעורים 12-13: אימפריאליזם חדש

קטע מנאומו של תאודור רוזבלט בפני הקונגרס, דצמבר 1904

תיקון פלאט לחוקת קובה העצמאית

Pérez, Louis A., *Cuba and the United States: Ties of Singular Intimacy*, Athens, University of Georgia Press, 1990.

שיעורים 13-14: המהפכה המקסיקנית

קטעי מקור מתורגמים לעברית ואנגלית, נמצאים במודל.

קטעים מתוך מאמריהם של אלן נייט ומרסלו בלידשטיין וכן כרונולוגיה ב: מדין, צבי ו-ריין, רענן (עורכים), **מקסיקו לאחר המהפכה**, ת"א, סדרת איברו-אמריקה, מפעלים אוניברסיטאיים, 1999.

שיעורים 15-16: לידת הפוליטיקה העממית בפרו

קטעי מקור בתרגום עצמי.

ניתוח תמונות שהועלו למודל.

לייבנר, חררדו, **'האינדיאנים החדשים'**. **צמיחת הפוליטיקה של ההמונים בפרו, 1895 – 1932**, ת"א, סידרת איברו-אמריקה, הוצאת רמות – אוניברסיטת תל אביב, 2003.

Starn, Orin, Degregori, Carlos Iván and Kirk, Robin (Eds.), *The Peru Reader. History, Culture, Politics*, Durham and London, Duke University Press, 1995.

שיעור 17: הצבא והימין האזרחי

רחום, אילן, **תת יבשת בטלטה. אמריקה הלטינית, 1900 – 2000**, ירושלים, כרמל, 2003.

Meade, Teresa, *A History of Modern Latin America*, Chichester, West Sussex, UK : Wiley-Blackwell, 2016.

שיעורים 18-19-20: הפופוליזם: ורגס בברזיל, פרון בארגנטינה

מסמכים בתרגום עצמי + ניתוח תמונות + ניתוח שירים

רחום, אילן, **ברזיל בעבר ובהווה: האליטה והעם**, ת"א, הוצ' פפירוס, 1990.

ריין, רענן, **פופוליזם וכריזמה. ארגוניטינה הפרוניסטית, 1955-1943**, ת"א, מודן, 1998.

Thorp, Rosemary, **Progress, Poverty and Exclusion. An Economic History of Latin America in the 20th Century**, Washington, Inter-American Development Bank, 1998.

שיעורים 21-22: המהפכה הקובנית

ניתוח סרטוני חדשות ותמונות במודל.

Bethell, Leslie (Ed.), **Cuba. A Short History**, Cambridge University Press, 1993.

Keen, Benjamin and Haynes, Keith, **A history of Latin America**, Boston: Houghton Mifflin Co, 2000.

שיעורים 23-24: מהפכות ומהפכות נגד

ניתוח הצהרות הוואנה, קנדי על הברית למען הקדמה, ניתוח שירים, ניתוח הכרזות של משטרים צבאיים